

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Kulturdvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 28. november 2014
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Morten Holland Heide
Sagsnr.: 2014-0032-1474
Dok.: 1308634

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 267 (Alm. del), som Folketingets Kulturdvalg har stillet til justitsministeren den 12. september 2014.

Mette Frederiksen

/

Christian Hesthaven

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 267 (Alm. del) fra Folketingets Kulturudvalg:

”Vil ministeren redegøre for den historiske begrundelse for, at sager om publicering af urigtige historier samt bagvaskelse og krænkelse af privatlivets fred er undergivet privat påtale?”

Svar:

1. Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 5. september 2014 af spørgsmål nr. 238 (Alm. del) fra Folketingets Kulturudvalg (2013-14), indeholder straffeloven ikke bestemmelser, der specifikt kriminaliserer publicering af urigtige historier.

Mediernes publicering af urigtige historier vil imidlertid efter omstændighederne kunne indebære en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. Dette gælder særligt straffelovens § 267 om ærekrænkelse og straffelovens § 268 om bagvaskelse samt straffelovens § 264 d om krænkelse af privatlivets fred.

2. Det er i dag udgangspunktet, at straffelovsovertrædelser er undergivet offentlig påtale. Der gælder dog fortsat visse undtagelser. Det fremgår således bl.a. af straffelovens § 275, stk. 1, at forbrydelserne i kapitel 27 er undergivet privat påtale, dog med undtagelse af §§ 266-266 c om visse trusler mv. Privat påtale indebærer, at påtalekompetencen som udgangspunkt tilkommer forurettede, jf. retsplejelovens § 725, stk. 1.

I de tilfælde, der er nævnt i straffelovens §§ 263-264 d om krænkelse af privatlivets fred, kan offentlig påtale dog ske, når forurettede anmoder om det (såkaldt betinget offentlig påtale). Det samme gælder, når forurettede for en ærekrænkelse eller bagvaskelse virker eller på den tid, hvorom talen er, virkede i offentlig tjeneste eller hverv, og ærekrænkelsen eller bagvaskelsen kan medføre eller kunne have medført stillingens eller hvervets fortabelse, samt når en ærekrænkelse eller bagvaskelse fremsættes i navnløs eller med urigtigt eller opdigtet navn forsynet skrivelse. Dette fremgår af § 275, stk. 2.

Det bemærkes, at en politianmeldelse fra forurettede anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen, jf. retsplejelovens § 720, stk. 2, 2. pkt.

Det fremgår herudover af retsplejelovens § 727, stk. 2, at offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er henvist til privat forfølgning, kan ske, hvis

almene hensyn kræver det.

3. Tidligere var flere overtrædelser undergivet privat påtale eller betinget offentlig påtale. Således var en række forbrydelser i almindelig borgerlig straffelov af 10. februar 1866 (1866-straffeloven) undergivet privat påtale. Det gjaldt udover freds- og ærekrænkelser f.eks. også simpel vold. Der henvises herved til Peter Nørgaard, *Private Straffesager*, 1. udgave (2013), side 79.

1866-straffeloven blev senere afløst af borgerlig straffelov af 15. april 1930 (1930-straffeloven), der med en lang række efterfølgende ændringer fortsat er gældende i dag.

1930-straffeloven byggede bl.a. på Carl Torps betænkning ”angående de af den under 11. august 1905 nedsatte Straffelovskommission udarbejdede Forslag indeholdende Udkast til Love vedrørende den borgerlige Straffelovgivning med motiver”. I betænkningen sondres der så vidt ses mellem to grunde til, hvorfor et forhold er undergivet privat eller betinget offentlig påtale, jf. herved Peter Nørgaard, *Private Straffesager*, 1. udgave (2013), side 105-106. Privat påtale og betinget offentlig påtale kunne således skyldes (Carl Torp-betænkningen, Motiverne, side 44):

”[At] en given Lovovertrædelse anses for gennemsnitlig at være af saa ringe Betydning, eller at Grænsen mellem det strafbare og det ikke strafbare er saa flydende og ubestemt, at det findes unødvendigt og stridende mod sund Økonomi at sætte hele det strafferetlige Apparat i Scene, naar ikke den forurettede har lagt for Dagen, at i alt Fald han har følt det skete som en alvorlig Retskrænkelse [...]”

Herudover kunne privat påtale og betinget offentlig påtale ifølge betænkningen skyldes (Carl Torp-betænkningen, Motiverne, side 44):

”[...] Hensynet til selve den forurettedes Interesse, den uoprettelige Forstyrrelse i Familieforhold, den pinlige Blotstillen af Forhold, der saarer den forurettedes Blufærdigheds- og lignende Følelser, den Aabenbarelse af private og huslige Forhold, som vil blive Følgen af en offentlig Straffesag.”

Med hensyn til spørgsmålet om, hvilke lovovertrædelser der herefter burde undergives privat eller betinget offentlig påtale, fremgår bl.a. følgende af betænkningen (Carl Torp-betænkningen, Motiverne, side 45-46):

”I hvilke Tilfælde Straf bør betinges af privat Paatale eller Begæring om Paatale, er det ikke her Stedet at afgøre. Det skal blot nævnes, at Anskuelserne herom er modstridende. I nyere Teori har en udpræget Tendens til at indsnævre den forurettedes hidtil almindelige Indflydelse paa Paatalen været fremtrædende. Til Støtte derfor gøres bl. a. gældende dels, at den Ujævnhed og tilsyneladende Tilfældighed, der kommer til at præge Strafforfølgningen, hvor dens Iværksættelse helt eller delvis ligger i den forurettedes Haand, især i vor for offentlig Kritik aarvaagne Tid, let vil bidrage til at undergrave den almindelige Tillid til Strafferetsplejens retfærdige Udøvelse, dels og navnlig, at denne Ordning medfører stærke Fristelser til Misbrug. Om Paatale rejses og navnlig, om Begæring om Paatale fremsættes, vil ofte bero paa Motiver af lidet agtværdig eller endog ganske fordømmelig Art. Ved visse Forbrydelser vil det ledende Motiv til at begære Paatale ofte være Hævnfølelse, Ønsket om at komme politiske, private eller forretningsmæssige Modstandere tillivs og ikke Betragtninger, der har noget med selve Lovovertrædelsens mere eller mindre undskyldelige Karakter at gøre. Ved andre Forbrydelser vil Paataleretten navnlig ofte blive benyttet som Middel til at skaffe sig økonomiske Fordele, hyppigt langt ud over al Rimelighed og paa en Maade, der uhyggeligt kan nærme sig til den rene Pengeafpresning uden dog at kunne rammes som saadan. Endelig kan den erfaringsmæssigt ret nærliggende Udsigt til at opnaa Straffrihed derved, at Paataleretten ikke benyttes, svække Straffebestemmelsens generalpræventive Virkning. Vægten af disse Betragtninger kan ikke underkendes; de opfordrer ialtfald til en vis Varsomhed ved Indrømmelsen af denne Beføjelse og navnlig til saa vidt muligt at skabe Kauteler mod Misbrug. Ligesom dog næppe nogen vil bestride, at navnlig det ovenfor berørte Hensyn til at skaane berettigede Følelser hos selve den forurettede kan være saa vægtigt, at Betænelighederne ved denne Ordning bør vige, saaledes er ogsaa i nyeste Tid, navnlig fra praktisk Side, Betragtninger gjort gældende, der fører i stik modsat Retning. Det fremhæves navnlig, at den heromhandlede Begrænsning af det offentlige Paataleret er et virksomt og uundværligt Modtræk mod den moderne Tendens til at pønalisere alt muligt og umuligt, mod hele den overdrevne Anvendelse af Straffemyndigheden, som er blevet Følgen af Nutidens Opfattelse af Straffen som en ren Samfundsopgave. Det ses let, at det er Betragtninger, der er nær beslægtede med dem, der føres i Marken til Fordel for Opportunitetsprincippet i Straffeprocessen modsat Legalitetsprincippet, og at der i en Lovgivning, som i vidt Omfang gennemfører Opportunitetsprincippet, om end der er mindre Trang dertil, kan ventes mere Sangbund for Tendenser til at give den forurettede Indflydelse paa Paatalen, end i en Lovgivning, der strengt gennemfører Legalitetsprincippet. — I sidste Instans maa Afvejelsen af disse modstridende Hensyn bero paa et ret vanskeligt, tildels ved det enkelte Lands særlige Forhold bestemt Skøn.”

Med 1930-straffelovens § 275 blev overtrædelserne i lovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser – dog med undtagelse af § 266 (trusler) – undergivet privat påtale. Det blev samtidig bestemt, at forurettede kunne begære offentlig påtale for overtrædelser af § 263, stk. 2 (tavshedspligt), § 264, stk. 3 (grove tilfælde af husfredskrænkelser), og § 265 (overtrædelse af tilhold). Det samme blev bestemt for tilfælde, hvor forurettede for en ærekrænkelser eller bagvaskelse virker eller på den tid, hvorom talen er, virkede i offentlig tjeneste eller hverv, og ærekrænkelser eller bagvaskelsen kan medføre eller kunne have medført stillingens eller hvervets fortabelse, samt når en ærekrænkelser eller bagvaskelse fremsættes i navnløs eller med urigtigt eller opdigtet navn forsynet skrivelse.

4. Reglerne i 1930-straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser, herunder § 275, er efterfølgende blevet ændret en række gange.

Det kan således f.eks. nævnes, at 1930-straffelovens § 275 blev ændret ved lov nr. 87 af 15. marts 1939 om ”Ændringer i og Tilføjelser til Borgerlig Straffelov af 15. April 1930”. Med ændringsloven blev overtrædelse af dagældende § 264 a (husfredskrænkelser med det formål at tilegne sig dokumenter mv.), § 266 a (offentlige udtalelser, der tilstræber voldshandlinger mv.) og 266 b (forfølgelse eller ophidselse til had mod en befolkningsgruppe ved falske rygter eller beskyldninger) undergivet offentlig påtale.

Det kan endvidere nævnes, at 1930-straffelovens § 275 blev ændret ved lov nr. 89 af 29. marts 1972 om ændring af borgerlig straffelov, af lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., af lov om rettens pleje og af lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse (Privatlivets fred m.m.). Med ændringsloven blev adgangen til betinget offentlig påtale udvidet til at omfatte alle bestemmelserne i §§ 263-265 om beskyttelse af privatlivets fred mv.

5. Der henvises i øvrigt til Justitsministeriets besvarelse 17. juni 2014 af spørgsmål nr. 1077 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg (2013-14).

Som det fremgår af denne besvarelse, er det et fællestræk for de forhold, der er undergivet privat påtale, at straffen i almindelighed er bøde, og at gerningsmanden normalt er kendt, således at politimæssig undersøgelse ikke er nødvendig.

Endvidere er de forhold, der er undergivet betinget offentlig påtale, i al-

mindelighed grovere end dem, der er undergivet privat påtale, men dog stadig af en sådan karakter, at der som udgangspunkt ikke er anledning til offentlig påtale, hvis forurettede ikke ønsker det. Det bemærkes herved, at det er karakteristisk, at det kan skade forurettede yderligere, hvis der føres en offentlig straffesag i anledning af freds- eller ærekrænkelser, fordi sagen kan føre til yderligere offentlig udbredelse af private oplysninger eller krænkende beskyldninger.

Den sene besvarelse beklages.